

Wyrok z dnia 17 listopada 1997 r.

I PKN 351/97

1. W przypadku zwolnień grupowych, do członków komisji rewizyjnych zakładowych organizacji związkowych nie stosuje się przepisów o szczególnej ochronie trwałości stosunku pracy (art. 5 ust. 1 w związku z art. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.).

2. Jednostronne czynności prawne pracodawcy zmierzające do rozwiązania umowy o pracę mogą być podważone jedynie w drodze odpowiedniego powództwa i nie mogą być uznane za nieważne na podstawie art. 58 KC, gdyż byłoby to sprzeczne z zasadami prawa pracy (art. 300 KP).

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Maria Mańkowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 1997 r. sprawy z powództwa Grażyny P. i Roberta W. przeciwko Rejonowemu Urzędowi Pracy w J. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powodów od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu z dnia 30 kwietnia 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację i odstąpił od obciążania powodów kosztami postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Powodowie Grażyna P. i Robert W. wnieśli o uznanie bezskuteczności wypowiedzenia im warunków pracy i płacy dokonanego przez pozwany Rejonowy Urząd Pracy w J.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Jarocinie wyrokiem z dnia 31 stycznia 1997 r. [...] oddalił powództwa. Sąd Rejonowy ustalił, że powódka Grażyna P. była zatrudniona

w pozwanym Urzędzie od sierpnia 1993 r. na podstawie umowy o pracę na czas nie określony na stanowisku starszego referenta d/s obsługi bezrobotnych i była członkiem komisji rewizyjnej NSZZ "Solidarność". Powód Robert W. był natomiast zatrudniony od października 1994 r., również na podstawie umowy na czas nie określony na stanowisku referenta w dziale pośrednictwa i poradnictwa. Był także członkiem komisji rewizyjnej NSZZ "Solidarność". Na początku 1996 r. kierownik strony pozwanej postanowił dokonać redukcji etatów zgodnie z przyznanymi środkami finansowymi. W dniu 20 maja 1996 r. przedłożył związkowi zawodowemu regulamin zwolnień oraz listę osób, z którymi planował rozwiązanie umowy o pracę lub wypowiedzenie warunków pracy czy płacy. W dniu 17 czerwca 1996 r. Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w K. zatwierdził projekt zmian strukturalnych strony pozwanej, polegających między innymi na likwidacji działu organizacji. W dniu 18 czerwca 1996 r. powodowie otrzymali wypowiedzenia warunków pracy i płacy. Nie przyjęli proponowanych warunków, wobec czego umowy o pracę uległy rozwiązaniu z upływem okresu wypowiedzenia. Sąd Rejonowy ocenił, że strona pozwana dokonała grupowych zwolnień, gdyż jednorazowo wypowiedziała umowy o pracę lub warunki pracy i płacy sześciu pracownikom na trzydziestu zatrudnionych. Przyczyną zmniejszenia zatrudnienia było ograniczenie posiadanych środków finansowych. Strona pozwana wydała regulamin zwolnień i o zamiarze ich dokonania zawiadomiła związek zawodowy. Wypowiedzenie warunków pracy i płacy powodom było dopuszczalne w świetle art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Zdaniem Sądu Rejonowego strona pozwana wykazała, że na skutek przekształceń strukturalnych doszło do likwidacji w całości jednego działu oraz kumulacji czynności niektórych z pozostałych pracowników. Sąd uznał, że nie było możliwe dalsze zatrudnianie powodów na dotychczasowych stanowiskach, co uzasadniało dokonanie im wypowiedzeń zmieniających. Sytuacja rodzinna i osobista powodów nie jest na tyle trudna, aby mogła skutkować przywrócenie ich do pracy na poprzednich warunkach.

Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 1997 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu oddalił apelację powodów. Sąd Wojewódzki przyjął, że w pozwanym Urzędzie nastąpiła likwidacja co najmniej trzech etatów. Likwidacja ta nie dotyczyła stanowisk zajmowanych przez powodów i dlatego dokonano im wypowiedzeń zmieniających. Przekształcenia u strony pozwanej dotyczyły działu

organizacyjnego, który został zlikwidowany oraz działu pośrednictwa i poradnictwa, w którym skumulowano czynności poszczególnych pracowników. Reorganizacja miała charakter rzeczywisty. W dziale pośrednictwa i poradnictwa zlikwidowano dwa etaty, a pozostawione stanowiska sprzątaczk i dozorczy zaproponowano powodom. Według Sądu drugiej instancji wypowiedzenia zmieniające dokonane powodom nie naruszają prawa. Oceny tej nie zmienia zatrudnianie przez stronę pozwaną pracowników w ramach prac interwencyjnych, gdyż ich wynagrodzenia nie obciążają funduszu płac.

Wyrok ten zaskarżyli kasacją powodowie. Zarzucili naruszenie art. 6 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.) w związku z art. 58 § 1 KC i art. 300 KP przez wypowiedzenie powodom, członkom komisji rewizyjnej NSZZ "Solidarność", warunków pracy w celu obejścia przepisów o szczególnej ochronie trwałości stosunków pracy pracowników pełniących funkcje związkowe. Zdaniem powodów nie jest zasadny wniosek, że celem zmian organizacyjnych strony pozwanej było zmniejszenie stanowisk pracy w dziale pośrednictwa i poradnictwa, skoro zamiast powodów prace w tym dziale wykonują osoby zatrudniane w ramach prac interwencyjnych. Zdaniem powodów, reorganizacja działu pośrednictwa i poradnictwa była reorganizacją pozorną, a jej celem było ominięcie przepisów o szczególnej ochronie trwałości stosunków pracy powodów. Według powodów, wypowiedzenie warunków pracy było względem nich nieważne w rozumieniu art. 58 KC, jako czynność zmierzająca do obejścia prawa.

Strona pozwana wniosła o oddalenie kasacji i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie zarzuca zaskarżonemu wyrokowi naruszenia prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 393¹ pkt 2 KPC). Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji (art. 393¹¹ KPC). Jest więc związany wskazanymi w kasacji podstawami, co przy braku zarzutu naruszenia prawa

procesowego oznacza, że Sąd Najwyższy związany jest stanem faktycznym sprawy przyjętym przez Sądy obu instancji jako podstawa rozstrzygnięcia. Sądy przyjęły, że u strony pozwanej doszło do reorganizacji, w wyniku której zlikwidowano jeden z działów, a w drugim dziale, w którym zatrudnieni byli powodowie, nastąpiła reorganizacja polegająca na skumulowaniu czynności poszczególnych pracowników w sposób prowadzący do likwidacji stanowisk pracy powodów. Są to elementy ustaleń faktycznych sprawy, którymi Sąd Najwyższy jest związany przy braku zarzutu naruszenia prawa procesowego. Wobec tego zarzut naruszenia prawa materialnego podniesiony w kasacji nie może być uznany za usprawiedliwiony. W płaszczyźnie zastosowania przepisów ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy nie doszło do naruszenia przez Sądy obu instancji, w wyniku błędnej wykładni jej przepisów art. 1 czy art. 6. Przepis art. 6 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. nie był względem powodów przez Sądy zastosowany, gdyż nie dotyczy on w ogóle członków komisji rewizyjnych zakładowych organizacji związkowych. Wobec tego w przypadku tzw. zwolnień grupowych (przy spełnieniu przesłanek art. 1 tej ustawy) do członków komisji rewizyjnych zakładowych organizacji związkowych w ogóle nie stosuje się przepisów o szczególnej ochronie trwałości stosunku pracy (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r.).

Skoro Sądy prawidłowo przyjęły, że u strony pozwanej doszło do realizacji procedury grupowych zwolnień w trybie ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r., co było uzasadnione przeprowadzanymi zmianami organizacyjnymi podejmowanymi ze względów ekonomicznych, to nie można przyjąć, aby postępowanie to miało na celu obejście ustawy. Konstrukcja naruszenia przez Sądy przepisu art. 58 § 1 KC w związku z art. 300 KP jest w ogóle niemożliwa do przyjęcia, gdyż przepis ten dotyczy czynności prawnych (oświadczeń woli) i nie może być zastosowany do szczególnego trybu postępowania związanego z przeprowadzeniem tzw. grupowych zwolnień. Wskazana w kasacji konstrukcja obejścia prawa teoretycznie mogłaby zostać odniesiona do samych wypowiedzeń warunków pracy dokonanych powodom. Jednakże jest to także niemożliwe, gdyż w prawie pracy nie istnieje konstrukcja bezwzględnej nieważności czynności prawnych zmierzających do rozwiązania umowy o pracę. Czynności prawne dotyczące rozwiązania umowy o pracę mogą być

jedynie podważone w drodze odpowiedniego powództwa (o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, o przywrócenie do pracy - por. np. wyrok z dnia 7 marca 1997 r., I PKN 33/97, OSNAPiUS 1997 nr 22 poz. 431). Przepis art. 58 § 1 KC nie może wobec tego być stosowany do wypowiedzenia umowy o pracę, gdyż byłoby to sprzeczne z zasadami prawa pracy (art. 300 KP).

Wobec tego należało uznać, że kasacja nie powoływała się na usprawiedliwioną podstawę i podlegała oddaleniu na podstawie art. 393¹² KPC. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 KPC.

=====